

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 10 maal per jaar. Tweede jaargang nr. 5, Roosdaal, juni 2014

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en
Strijtem

Secretariaat en
verantwoordelijke
uitgever:

Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer:

Rik Borginon, Bart Caulier,
Jan De Leeuw, Ghislaine
Eylenbosch, Georgette
Segers, Luc Van
Cauwelaert, Yvonne
Fieremans, Marie-José
Sermon, José De Mot

Eindredactie:

Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is
verantwoordelijk voor
haar/zijn bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een
eenvoudig bericht te
sturen naar
rausa@skynet.be. Het
tijdschrift is ook in
gedrukte versie
beschikbaar, maar dan
kost een jaarabonnement
€ 20- te storten op
BE 97 8601 1557 2549

©

Zonder voorafgaande
toestemming van Erfgoed Rausa
mag niets uit deze uitgave
worden verveelvoudigd en/of
openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie of
op welke andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt tien maal per jaar:

februari, maart, mei, juni, augustus, oktober, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. In april wordt Rausa als gedrukte monografie uitgegeven ter gelegenheid van de Erfgoeddag, in september ter gelegenheid van de Open Monumentendag.

De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil kan die aanvragen tegen twee euro per nummer (exclusief portkosten) of een jaarabonnement van € 20.

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres: Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel, rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	om te beginnen
Blz. 3	de wereld is een schouwtoneel
Blz. 4	terugblik
Blz. 4	Rausa in actie
Blz. 5	kroniek van het konseir
Blz. 13	Yvonne Fieremans, de rol van haar leven
Blz. 17	een Pamelse prima donna
Blz. 21	klap van hier
Blz. 22	beeld van de maand
Blz. 23	't een en 't ander
Blz. 24	uitsmijter

Voorpagina:

Een beeld uit het wagenspel '*Nen dag ooët 't leiven van d'n Dikke van Poumel'*, september 1985 met o.a. Marie-José Sermon en Hans Borloo

De wereld is een schouwtoneel

elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel...

Vadertje Vondel was in de zeventiende eeuw al tot die vaststelling gekomen. Er is weinig of niets veranderd. Alleen zijn er vandaag misschien meer mensen die een rolletje spelen om het vege lijf te redden, of die het gewoon doen voor het plezier. Er heeft de voorbije decennia nogal wat volk geparadeerd op de podia van de Roosdaalse dorpen. Voor getalenteerde mensen die in het harde dagelijkse leven weinig kansen kregen, was toneelspelen soms even vluchten in de huid van een rijke dame of heer. Op de planken mochten ze dingen doen die men in andere omstandigheden niet zou aanvaarden. De volledige eerste helft van de twintigste eeuw had zowat elke vereniging wel een theatergezelschap in haar rangen: de BJB, de Vrouwengilde, de studentenclub, de Chiro en noem maar op.

Eigenlijk waren ook de processies een beetje toneel. Jezuken en Sintjanneken, de heilige Appolonia, Sint-Jozef, de nederig stille timmerman, ze werden allemaal vertolkt door mensen die na het afleggen van hun weelderige processiegewaad, weer in hun klompen schoten, hun kiel dichtsnoerden en met de klak op het hoofd de sacramentsprocessie afsloten in het café.

Maar ook de 'inhalings' van een pastoor of burgemeester was een geknipte aanleiding om zich op een praalwagen even iemand anders te voelen.

Toen we 'komedie' als thema kozen voor deze Rausa-editie, voelden we al meteen dat we niet de ambitie moesten koesteren om de 'geschiedenis van het theater in Roosdaal' in één nummer te persen.

Deze editie wordt dus een collage van herinneringen, getuigenissen en beelden die, zonder de pretentie te hebben van gestructureerd te zijn, ons wat laten mijmeren over het acteertalent dat zich in de loop van de voorbije eeuw in onze gemeente heeft gepresenteerd. Een aantal mensen die ons in de loop van de voorbije eeuw hebben verblijd of ontroerd passeren de revue. Een aantal anderen moeten nog wachten op een volgende gelegenheid. Wij hopen alleszins dat deze stukjes bij een aantal mensen iets losmaakt en dat we bij hen in de loop van de volgende maanden nog wat straffe verhalen mogen komen optekenen. Ook aanvullingen en correcties worden met grote dankbaarheid aanvaard.

Scène uit 'De notabelen van Kraaiennest' door 'de Arianen' opgevoerd in 1943. V.l.n.r. Emilie Van den Berghe, Gerard Van Herreweghen, Julia Van den Berghe, Alfons Van Vreckem en Maria Fieremans

16 juni: Genealogie bij Rausa

Van bij de oprichting van Erfgoed Rausa, werd de familiekunde als een belangrijke doelstelling naar voor geschoven. Buiten de initiatieavond van 30 januari met Jan Asselman hebben we echter nog niet zo veel gepresteerd rond genealogie. Daarom werd een bijeenkomst georganiseerd om na te gaan welke initiatieven we kunnen nemen om deze boeiende discipline meer aan bod te laten komen.

De ervaring op het gebied van genealogie van de aanwezigen was zeer verscheiden.

Sommigen waren gewoon geboeid door familiekunde en hebben over hun eigen familie een en ander verzameld, anderen hebben al wat geëxperimenteerd met computerprogramma's of een cursus gevolgd. Nog anderen zijn zeer ervaren en zitten dagelijks een viertal uur te werken aan hun uitgebreide stamboom.

En dan mochten we ook experts verwelkomen van Liedekerke en Gooik die op het gebied van stamboomonderzoek op de computer op een zeer hoog niveau bezig zijn.

Bij Rausa willen we bescheiden beginnen. We starten in verschillende fasen. Om te beginnen zouden we voorstellen dat mensen die geïnteresseerd zijn in familiekunde van onze opendeurdagen (de eerstvolgende is 5 juli) zouden gebruik maken om met mekaar wat te keuvelen, te laten zien hoe ver zij staan, zaken uit te wisselen enz. Jan Asselman is bereid om op zaterdagvoormiddag 9 augustus al wat praktische tips te geven (erfgoedkelder, 9 tot 12 uur).

Op dinsdagavond 26 augustus geeft Johnny Van Bavegem (Gooik) ons dan een theoretische les over het gebruik van de computer als noodzakelijk hulpmiddel. Hij wijdt ons in bij 'Family Three' (Erfgoedkelder, 20 uur) en deze kennis zullen we dan toepassen in een sessie van drie uur op donderdag 4 september om **19 uur**. (Polyvalente zaal Koetshuis)

Rausa in actie

Het zou echt zonde zijn mocht je de volgende activiteiten moeten missen. Daarom alles even op een rijtje:

5 juli, 2 augustus en 6 september: opendeur in de erfgoedkelder '9 tot 12 uur)

5 augustus en 7 oktober: archiveringssessie gemeentehuis (vanaf 14 uur)

9 augustus, 9 tot 12u: Jan Asselman helpt je op weg bij je stamboom (erfgoedkelder)

26 augustus, 20u: theoretische uiteenzetting digitale stamboom (Johnny Van Bavegem)

4 september, 19u: praktische toepassingen digitale stamboom (Johnny Van Bavegem)

14 september: Open Monumentendag (zie info op blz. 12)

1 november: Voorstelling boek 'Huizen en Hoven II' (DF-BoekenbeursBasisschool Triangel)

13 november: Lezing over Karel Van de Woestijne als oorlogscorrespondent (o.a. in Pamel) door Peter Theunynck, Koetshuis, 20 uur

4 december: voorstelling boek 'Gezinsreconstructies Borchtlombeek 1752-1905' van Rita Van Isveldt, St-Amanduskerk Borchtlombeek, 20 uur

We weten het beste lezer, een kroniek schrijven over wat zich in de Roosdaalse dorpen heeft afgespeeld op gebied van theater, is een onmogelijke opdracht. We zouden een klein leger vorsers nodig hebben om al de min of meer bejaarde acteurs uitgebreid te interviewen. Een berg archiefstukken zou moeten worden doorbladerd, op zoek naar affiches, toegangskarten, toneelboeken, spelerslijsten, onkosten voor decor en wat nog al meer. Wat nog overblijft aan cafézaaltjes of afgebroken scènes moet in kaart gebracht worden en op duizenden foto's zouden wij moeten speuren wie er ten tonele werd gevoerd. Een onbegonnen zaak dus. Maar wanneer we niet bescheiden beginnen, is het binnenkort gewoon onmogelijk om nog iets te achterhalen. Erger je dus niet aan onvolledige gegevens, belangrijke feiten die niet worden gemeld of hier en daar een verkeerde datum. Beter dan hoofdschuddend dit blad verder te negeren zou het zijn de interessante informatie waarover je beschikt door te spelen aan de redactie. Misschien kunnen we er zo in slagen om ooit eens een écht uitgebreide kroniek van 't konseir samen te stellen. Marie-José Sermon, Ghilaine Eylenbosch, Jan De Leeuw en José De Mot gaven al het goede voorbeeld. Dank zij hen kunnen we al een mooi stuk Roosdaalse theatergeschiedenis samenvatten.

De toneelzalen

In de meisjesschool van **Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek** (Koolochtingstraat, nu het kinderdagverblijf het OCMW) stond tegenover de klaslokalen en het klooster een gebouw met een miezerig parochiezaaltje op de gelijkvloerse verdieping. Jan De Leeuw herinnert zich dat hij daar met de Chiro nog toneel gespeeld heeft. De toestand van het gebouw was zo erbarmelijk dat zelfs de zorgeloze jeugd het op de duur te gevaarlijk vond. Eén van de mooiste zalen uit de streek was ongetwijfeld *De Filosoof*. Burgemeester Motteux had de vroegere stallingen van afspanning De Kroon (kant gemeentehuis) in de jaren '30 verbouwd. Misschien precies omdat er een politiek geurtje aan hing, werd de zaal zeer weinig gebruikt.

In **Borchtlombeek** moest men voor toneelopvoeringen naar de zaal van 'het klooster' (Sint-Franciscus) of naar de Weverstraat. Zowel bij Messes als bij Pië Lans (Petrus Leemans) beheerde de waard naast zijn herberg ook een achterliggend zaaltje.

In **Strijtem** idem dito. Daar werd het dramatisch talent bot gevierd bij Palak (Het Jagershof) al weten we dat ook in de parochiezaal voorstellingen plaatsvonden.

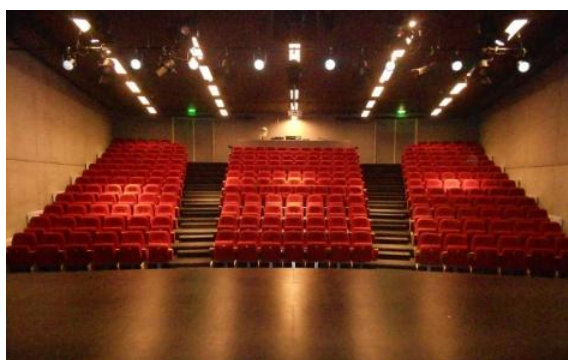
In **Pamel** was er wat meer keuze. Bij Gerard Van Herreweghen lezen we dat de eerste echte toneelzaal in Pamel te vinden was 'te Stappes' op de Dries van Ledeborg. Op 14 februari 1907 wordt daar een overeenkomst ondertekend door Jan-Baptist en Apollonia Van Tricht aan de ene kant en de bestuursleden van de fanfare de Sint-Jansgilde aan de andere. We kennen zelfs nog de afmetingen: 21,5m bij 8m! Nu de *Kasjers* hun zaal hadden, konden de *Doempers* niet achterblijven. De Ware Vrienden zouden voortaan blazen bij 'Den Bruinen', pal tegenover de kerk van Pamel. Ook hier zou in het kielzog van de fanfare een toneelvereniging worden opgericht. In 1927 bouwde oud-strijder Jos Cautaerts 'Het Vlaams Huis', een groot café met een nieuwe toneelzaal.

In het meisjespensionaat van Ledeborg was een degelijke theateraccommodatie voorzien

Aan de Lombeekstraat timmerde schrijnwerker Theophiel Vanderplas op zijn beurt een zaal om het evenwicht Pamel-Ledeberg te herstellen. We kunnen nog twee plaatsen aanduiden waar Pamelaars van theater konden genieten: aan het kerkplein in 'zaal Ons Huis' en in het meisjespensionaat op de Dries. Al waren de opvoeringen daar bestemd voor de leerlingen en ouders van de elitaire onderwijsinstelling.

De meeste zalen zijn intussen verdwenen, bij de overblijvers staan nauwelijks nog acteurs op de podia. Echt jammer is dat niet want sinds 2008 is voor elke toneelliefhebber de ultieme droom uitgekomen. Ondanks nijdige vooroordelen en scepticisme groeide het **Koetshuis** in enkele jaren uit tot een echte aantrekkingspool voor het culturele ommeland.

De prachtige schouwburg van GC Het Koetshuis in Strijtem

De gezelschappen

Welke analen je er ook op naslaat, in elk dorp zie je hetzelfde verschijnsel: ofwel ontstond in de schoot van (vooral) christelijk geïnspireerde verenigingen spontaan een toneelgezelschap, ofwel werd een theatergroep opgericht om een fanfare of een voetbalploeg financieel overeind te houden. De toneelactiviteiten binnen **BJB**, **KAJ**, **Chiro**, **KWB** of **KVLV** waren meestal maar een kort leven beschoren. Veel hing af van wie daar toevallig enig acteertalent had meegekregen, hoe goed zij zich konden organiseren en hoe welwillend of streng ze door de plaatselijke zielenherders werden behandeld.

Er werd immers zeer streng toegekeken op de morele inhoud van de stukken. Opvoeringen met mannen en vrouwen of meisjes en jongens waren totaal ondenkbaar.

Ghilaine Eylenbosch bracht een vracht informatie aan over het **toneelleven in Borchtlombeek en Strijtem**. Zij kan putten uit haar eigen ervaring: als vaste souffleur van het Strijtemse KVLV-gezelschap, als occasioneel figurant bij het gezelschap Tijn Uilenspiegel en als dochter van (oud-veldwachter) Gust Eylenbosch. Gust was een echte theaterman. In het DF-Klokje konden we in zijn memoires al iets lezen over zijn toneelervaringen:

"Vrij jong nam ik deel aan toneel. Met de BJB van Borchtlombeek heb ik enkele keren opgetreden, maar het grote werk kwam met de voetbal 'De Rakkersclub'". Wij komen van hem te weten dat de toneelvereniging zorgde voor de fondsen die de club moesten helpen overleven. Toen het toneelgezelschap stopte ging de voetbalclub mee ten onder!

"Wij speelden hoofdzakelijk operettes. Achtereenvolgens voerden we op: 'Het schoothondje van Mevrouw Pips (Alois Verwaest)', 'Kempische harten' (Tine Van Rompuy-Janssens), 'Amor in Travesti' (Jef Huys) en de komedie 'Het kind van de rekening'. Rond 1955 werd ik gevraagd om een toneelkring op te richten in Strijtem. Het werd de 'Tijn Uilenspiegelkring'. De grootste successen waren 'En waar de sterre bleef stille staan' en 'De Filosoof van Hagem'. Daarin speelde ik de rol van Titten."

vlnr Fernand De Coster, Gust Eylenbosch, Marcel Jacobs en René De Pauw

vlnr staand: Gust Eylenbosch, Maurits Van Der Poorten, Roger Van Handenhove, Victor Van Der Perre, Fernand De Coster, Victor Evenepoel, Victor De Coster, Raymond Matt (pianist), Jean De Groot, xx , Pierre Jacobs, Frans Crispeels, Albert De Backer. vooraan, René De Pauw, René Jacobs, Gerard Van Belle, Jos Grijseels, Roger De Weerdt

Het gezelschap had het zaaltje van Palak als thuisbasis. Door de onmogelijke eisen van de toenmalige zaaluitbater kwam er jammer genoeg vrij snel een einde aan deze toneelepisode.

Een andere belangrijke theaterfiguur in Strijtem was zeker ook 'meester' Marcel Lauwaert: hij stond als student al vaak op de planken en in Strijtem zou hij onder meer Gilberte De Backer, Flore Van der Perre en Henriette Grijseels, Jos(é) Evenepoel, Irène Vaeremans, Rosanne Van Cutsem en Elvire Van Bellinghen regisseren in "Toen Sonja heenging".

Nog een lange reeks namen van verdienstelijke acteurs schieten Ghislaine te binnen: Suzanne Vanderborcht, Jeanne De Koninck, René De Pauw, Jean De Groot, Mongsken (*den booj*) Vandennest, ... Roger Van Handenhove, Robert Bauwens, Agnes Cornelis... Strijtem liep duidelijk over van acteertalent!

Op de theaterplanken van de Strijtemse parochiezaal (vlnr): Irène Vaeremans, Jos(é) Evenepoel, Flore Van der Perre, Madeleine Timmermans en Jeanne Timmermans, tijdens een opvoering van 24 februari 1952.

Het Passiespel van Marcel

Bij José De Mot waren we aan het goede adres om ons nog wat lotgevallen te vertellen van het Borchtlombeekse theater. Zo verhaalde ze een aandoenlijke geschiedenis over het gezelschap van de BJB-jongens, zo'n zeventig jaar geleden. Wat hier volgt is een vrije interpretatie van uw dienaar.

De vrome jongemannen hadden de voorbije jaren rond Pasen telkens met succes een toneelstuk opgevoerd. De zaal van het klooster lag wel op de grens met Strijtem, maar dat deerde hen niet. Ze maakten plannen om het dorp dit jaar op een passiespel te vergasten. De toneelmicrobe had goed toegeslagen en er waren meer kandidaten dan er rollen te begeben waren. De pastoor moest goed wikken en wegen om zoveel mogelijk jongens een kans te geven en er tegelijk over te waken dat de uitverkorenen wel over voldoende talent beschikten om hun rol naar behoren te vertolken. Hij had nogal te doen met Marcel B., een brave stille jongen die toch zo graag wou meedoen, maar waarvan hij wist dat hij nooit tot een grootse acteerprestaties in staat zou zijn. Onze geestelijke bestudeerde het script nog eens goed, schrapte hier en daar een lange zin en besloot dat Marcel de rol van Christus zou krijgen. Hij had ervoor gezorgd dat de Heiland maar één zin hoefde te zeggen. Wanneer hij aan het opgerichte kruis zou genageld zijn moest hij op een gegeven moment enkel moe gemarteld de beroemde zin uit de Bijbel citeren: "Ik heb dorst". De repetities verliepen naar wens en de grote dag brak aan. Marcel was wel behoorlijk nerveus, maar hij had zijn tekst wel honderdmaal binnensmonds herhaald. De medeacteurs kweten zich voorbeeldig van hun taak en de dramatische spanning werd opgevoerd. De truc met de touwen en het zogenaamd inkloppen van de kepernagels lukte perfect. Ook het oprichten van het kruis verliep vlekkeloos. Daar hing Marcel dus als grote ster van het theater. Tussen zijn wimpers keek hij even naar het publiek dat ademloos en medelijdend toekeek.

Het gaf hem de moed om de dramatiek van het ogenblik nog te verhogen door pijnlijk zijn hoofd heen en weer te wiegen en de pijnlijkste grimas te tonen die ooit een passiespelchristus had bovengehaald. Hij ging zo op in zijn lijden dat hij niet meteen het teken van de honderdman had gezien. Toen die met een stevige kuch ten tweede male teken gaf, maakte een lichte paniek zich van hem meester. "Mijn tekst" dacht hij in paniek... "wat was nu weer die tekst?". De pastoor-regisseur die van tussen de coulissen zag dat het dreigde fout te lopen, zwaaide naar Marcel en deed met zijn rechterhand alsof hij een glas naar zijn lippen bracht. Het duurde nog enkele bange seconden voor de bedoeling doordrong tot de gekruisigde. Hij herinnerde zich nu vaak wat ongeveer de inhoud was, vermande zich en riep met een quasi doodsreutel: "ik zaa nekke moeten drinken...". De zorgvuldig opgebouwde tragische sfeer, de meesterlijk geschapen spanning, het religieuze hoogtepunt spatte als een zeepbel uit mekaar. Waar even voordien nog de dramatiek van de Calvarieberg heerste, barste iedereen uit in een bevrijdende lach. De pastoor trok meteen het gordijn dicht en het heeft uren geduurd om Christus te troosten. Marcel B. heeft zich sinds die dag altijd heel ver uit de buurt van podia gehouden.

Komedianten van Pamel en Ledeberg

In Pamel kunnen we wat dieper graven in de toneelgeschiedenis. Herman Van Herreweghen levert ons in zijn boek 'Wereldoorlog I in Pamel en Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek' (DF Extranummer 1986) de oudste gegevens over het plaatselijk toneelleven. Er werd in de tragische oorlogsperiode dus ook toneel gespeeld. Aan de hand van brieven die Sidonie D'Hoe schreef naar haar krijgsgevangen broer Jozef en dankzij de informatie die Emma Segers op hoge leeftijd meedeelde aan Herman, komen we heel wat te weten over het theatergebeuren van een eeuw geleden.

Achter de herberg 'te Stappes' (links) op de Dries stond de toneelzaal waarin tijdens WOI toneel werd gespeeld

Het toneelgezelschap van de Kasjers (Ledeberg) speelde **eind 1917** ten voordele van de krijgsgevangenen. Het moet een enorm succes geweest zijn. Sidonie D'Hoe schrijft naar haar broer dat er een ontvangst was van 1800 Fr., een gigantisch bedrag in die jaren. Wij citeren haar: "De eerste zondag was de zaal proppenvol gelijk men nog nooit gezien had. Wel 150 man is terug moeten keren daar ze niet meer binnen konden."

We vernemen ook iets over de acteurs: "Romanie Penne, in haar rol van 'Bloemeke', was onberispelijk, zoals ook Mijnheer Delpierre, een vluchteling (!) in de rol van Edmond, de verleider. Nooit heeft men te Ledeberg zo'n acteurs gezien. Het was een stuk om er in Brussel of elders op de planken mee te komen. Ernest (Bogaert, acteur en regisseur) als blinde vader Lucas heeft goed gespeeld en het talent van Arthur (Coomans) en de anderen is u voldoende bekend. Het blijspel 's Avonds in de maan' was prachtig".

We lezen tussen de lijnen ook enige wrovel: "Sommige kwezels, enige boeren en hier en daar een boer een jonge dochter zijn wat geërgerd geweest..". Emma Segers, die zelf meespeelde, relateert dit. Zij herinnert zich dat in het blijspel de aanbieder naar binnen wou in de slaapkamer van zijn geliefde. Dat probeerde hij met een touw, maar toen hij halverwege was brak het ding en was de moraal gered. Ze voegt er aan toe dat regisseur Ernest Bogaert nauwlettend toekeek op de moraliteit van stuk en spelers. Emma weet ook te zeggen dat ze vijf opvoeringen hebben gegeven, drie op Ledeberg en twee maal in Borchtlombeek. Daar protesteerde de pastoor vanaf de kansel! Hij vond het een schande om tijdens de oorlog toneel te spelen. Toen hij vernam dat de opbrengst naar de krijgsgevangenen zou gaan veranderde hij van mening en riep de mensen op om ook naar de voorstelling te komen kijken.

1917, toneel op de planken van Ledeberg. Centraal (met wandelstok) de West-Vlaamse acteur Emile Delpierre, rechts van hem Emma Segers, rechts van haar Jozef Kestens. Uiterst rechts Homère De Vidts en Ernest Bogaert (met boekje).

Een tweede bewijs van theateractiviteit in de vroege twintigste eeuw vonden we in het archief van mevrouw Verwilghen-Lindemans. Daar ontdekten we een affiche van een **'Séance Dramatique'** in het meisjespensionaat. De voorstelling bestond uit een kindertoneeltje in het Frans, de eenakter 'Bietje' van Maurits Sabbe, gevolgd door een Engels en een Frans stuk. Het geheel werd afgewisseld met muziek en afgesloten met een ballet!

Over de andere Pamelse gezelschappen tussen 1940 en 1965 komen we meer te weten in de bijdragen over Georgette Segers en Yvonne Fieremans, verder in dit nummer.

Dat er in Pamel behoorlijk toneel werd gespeeld vernemen we ook nog van geboren Lombekenaar Jan De Leeuw: "De Chiro van Pamel heeft ooit een stuk opgevoerd 'De vreemde Hopman'. Het was een creatie die weerklank had in gans Brabant. Naast Jef Bulté in de hoofdrol stonden o.a. Jan Cautaerts en Florent Evenepoel op de speellijst.

Net zoals veel andere afdelingen heeft ook de Lombeekse Chiro het stuk achteraf gespeeld (1956).

Wij hebben jammer genoeg geen beeldmateriaal kunnen verzamelen van de tooneelopvoeringen die de Kajotsters en de Chiromeisjes én jongens in die jaren opgevoerd hebben in 'Ons Huis'. Misschien komt er na het lezen van dit artikel wel iets op gang...

De meirevolte van '68 zinderde ook na in het Pajottenland. De jeugd liet zelfbewust van zich horen, ook op de toneelplanken. In 1972 pakten zowel de Strijtemse Jeugdclub als het Pamelse Jong Davidsfonds uit met een cabaretvoorstelling. De Strijtemse jeugd bracht zijn ondeugende sketchen en liedjes op de zolder van het bouwvallige ... Koetshuis. Met 'Sorry voor je tenen' traptten de jonge Pamelaars vrolijk een resem heilige huisjes in. Jammer genoeg waren dit eenmalige exploten.

Een toneelvereniging die wel een archief bijgehouden heeft en beschikt over dikke albums met mooie foto's is 'Kunst en Muziek'. Dit gezelschap werd in 1981 opgericht onder impuls van Eddy Suys en Marie-José Sermon.

*Kunst en Muziek
in februari 1989,
'Een beeld van een
man'
op het podium van Sint-
Franciscus.*

Zij lieten ieder jaar twee keer de grote zaal van het Sint-Franciscus-Instituut vollopen. Het was ook dit gezelschap dat tijdens de herdenking van De Dikke van Pamel (1985) en de daaropvolgende Roosdaalse Feesten telkens voor een gesmaakt wagenspel zorgde. Voor hun tienjarig bestaan creëerden ze zelfs een stuk dat de acteurs letterlijk op het lijf was geschreven *'Het onweer en de zilveren Moor'*.

Marie-José Sermon toonde ons een indrukwekkende lijst van dorpsgenoten die aantraden bij Kunst en Muziek: Micheline Hemerijckx, Marie-José Sermon, Eddy Suys, Jan Geeroms, Hans Borloo, Lutgarde Van Wilderode, Gode-lieve Cooman (regie), Gerarda Segers, Yvo Van Isterdael, Agnes Evenepoel, Jan Cautaerts, Simonne Kestens, Linda Van Belle, Roger De Pauw, Johny De Braeke-leer, Walter Evenepoel, Catherine Fiere-mans, Nadia Bellemans, Erwin De Braban-der, Miriam Meskens, Els De Bolle, Dirk Demesmaeker, Magda Van Saen, Viviane Ganzeman, Sigrid Keymeulen, Hilde Claes

Maar ook dit mooie liedje bleef niet duren en na anderhalf decennium hield ook deze groep het voor bekeken. Het Roosdaalse toneelleven viel weer stil. Natuurlijk werd (voornamelijk door de verschillende KVLV-afdelingen) op ledenfeesten wel een opvoering verzorgd voor de eigen leden, maar het was wachten tot maart 2008 voor er weer een echt gezelschap op de planken stond.

Maar dat was dan ook goed raak. Voor de feestelijke opening van Het Koetshuis werd een ambitieus project uitgewerkt. Meer dan honderd acteurs, muzikanten, regisseurs, auteurs, componisten en technici zorgden voor een spetterende **Roosdaalse revue**. De drie voorstellingen waren op minder dan een uur uitverkocht. Wie er bij was zegt het na al die jaren nog: memorabel!

Dit project werkte duidelijk inspirerend want enkele maanden later staken An Evenepoel, Herman Claeys en Greet Bulté de koppen bij elkaar, met de kriebels van de Roosdaalse Revue nog in het lijf.

In 2009 ging hun geesteskind op wankelende benen zijn première in. Maar de microbe had enkele spelers 'bij hunnen schabbernak'.

Bovenste rij: Herman, Bert, Greta, Len, Jan, Damien, Flor, Mark, Myriam en George
Onderste rij: Dirk, Fabienne, Sylvie, Greet, Martine, Micheline, Marieken

Jaar op jaar kon **Tejouter Kerrekot** op een groepje 'vaste spelers' rekenen. Zij hopen nog vele jaren 'een brokske lachtherapie veu de geweine mensch' te kunnen brengen!

Intussen wierp ook het werk van de Afdeling Woord van de plaatselijke academie vruchten af.

Een aantal oud-studenten vormden in 2011 het collectief 't **Winklend Theaterdink**. Zij overtuigden met een charmante en verfrissende productie 'Beste mensen – een koningsdrama'. Het bleef (voorlopig) bij die ene knappe prestatie. De groep leverde echter het bewijs dat ook bij de jonge generatie meer dan genoeg potentieel is om ervoor te zorgen dat de magie van het theater de Roosdaalse toneelliefhebbers ook in de toekomst zal blijven betoveren. (WE)

Erfgoed Rausa, Natuurpunt en Cultuurraad Roosdaal nodigen uit: Wandel- en fietstocht door de valleien van de Hunselbeek, de Brabantse hoogvlakte en het zicht op de Dendervallei op zondag 14 september.

We zoomen in op 3 specifieke landschappen: het zicht op de meanderende Hunselbeek en bijbeken, het zicht door de ogen van de windmolen naar de weidse kouters, de wandeling langs de grot, het Hulsbroekbos en bergop naar de Bunkerweide met weids uitzicht over de Dendervallei. De wandeling start aan de 'Grooten Bosch' te Strijtem en loopt naar O.L.V.-Lombeek waar je de prachtige kerk, de molen en het molenmuseum kan bezoeken. Verder langs meerdere natuurmonumenten tot bij de bunkerweide. Afsluiten doen we even verder op de historische hoeve 'De Kam' waar we bij een musette genieten van een heerlijke boterham met plattekaas en een frisse geuze of krieb. In de prachtige historische hoeve wordt een kleine tentoonstelling over het landschap als monument opgezet. Hier ontvangt u tevens de monografie "Roosdaal het Landschap als Ruraal monument".

In het augustusnummer komen we uitgebreid terug op deze activiteit.

Yvonne Fieremans, de rol van haar leven

Hoe vaak gebeurt het niet dat mensen me vragen welk nut het heeft om zoveel tijd en moeite te steken in het optekenen van verhalen of het neerschrijven van levensgeschiedenissen van mensen die het openbare leven niet met dadelijk aanwijsbare feiten hebben beïnvloed. Dan peil ik zelf naar de innerlijke drijfveer. Het zal toch geen ongezonde nieuwsgierigheid zijn zeker, sensatie-zucht of voyeurisme? Maar na een dag als vandaag weet ik het zeker: het is een zoektocht naar wijsheid en ervaring, verzamelen van levenslessen die je krijgt van mensen die op hun eigen manier heel bijzonder zijn. Hoe meer vrouwen of mannen mij hun verhaal toevertrouwen, hoe meer ik ervan overtuigd geraak, dat in ieder mensenleven genoeg drama, vreugde, meeval en tegenslag schuilt om er lessen uit te trekken. Altijd opnieuw sta ik ervan te kijken wat een bijzondere persoonlijkheid er schuilt achter de naam van een ogenschijnlijk gewone vrouw of man. Meer dan eens ervaar ik dat het een voorrecht is, deze mensen hun verhaal te horen vertellen. Dat realiseerde ik me ook vandaag, terwijl ik in Kester een urenlange keuvel had met Yvonne Fieremans.

Als je in Pamel de naam 'Kanietes' laat vallen, dan weet iedereen van het bouwjaar 1930 of vroeger meteen over wie je het hebt. Vader Canitus Fieremans (1883-1957) beoefende zijn kleermakersambacht op de Pamelse Klei. Met zijn eerste vrouw, Helena Pauwels (1885-1919) had hij zes kinderen. Helena stierf op haar 34ste verjaardag. Canietus hertrouwde met Cle-mantina Baveghems die hem ook nog 5 kinderen schonk, waaronder Yvonne.

In het nijvere gezin werden de dochters reeds jong ingewijd in het kleermakersvak. 's Middags moesten ze tussendoor nog wat 'driegdraden' uittrekken en na schooltijd lagen er steevast nog wat naai-klossen te wachten. Over haar schooltijd op Ledeberg praat Yvonne met heel veel warmte. Alsof ze gisteren nog met hen haar boterhammetjes opat, somt ze de namen op van haar klasgenoten:

"Ida Braeckmans, Bertha Botte, Marieke De Duffeleer, Marie-Thérèse De Saegher... het waren stuk voor stuk fijne, verstandige meisjes en heel goede vriendinnen".

Als ik me verwonder over het feit dat ze zich al die namen zo goed herinnert, relativeert zij: *"Wij hadden het voordeel te voet naar school te mogen gaan. We vertrokken thuis en sloten meteen aan bij enkele vriendjes die al van verder kwamen en naarmate we de school naderden, kwamen er steeds meer leeftijdsgenoten bij. Zo leerden we ook de families kennen en de huizen waar we langs liepen.*

Deze woning aan de Kleistraat is het geboortehuis van Yvonne Fieremans

Wanneer je alle dagen datzelfde traject doet, is het normaal dat dit goed in je geheugen wordt opgeslagen".

De kleine Yvonne deed het goed op school. Ze herinnert zich nog hoe ze (te voet) naar Liedekerke trok om er aan het 'staatsexamen' deel te nemen. Haar resultaten waren zo goed dat ze van haar fiere vader de toelating kreeg om in Heverlee op pensionaat te gaan.

"We zaten daar met vijftig meisjes in de klas, maar het ging er zeer gedisciplineerd aan toe. Dat heeft me deugd gedaan. De zusters waren echter zeer vriendelijk en correct. Ze spraken ons zelfs aan met 'juffrouw'.

Ik had het daar echt naar mijn zin en ik heb er enorm veel geleerd. Er werd wel geprobeerd om van mij ook een nonnetje te maken, maar ik wist toen al heel zeker dat ik niet 'geroepen' was. Ik zou er zeker gebleven zijn mochten er thuis geen problemen geweest zijn. Een paar zussen waren het huis uit en een andere zus was ingetreden. Er was dus weer een werkkracht minder in het naaiatelier en daarom ben ik maar thuis gebleven. Ik heb later in de Brusselse Kartuizersstraat nog wel een cursus snit en naad gevolgd en tijdens de oorlog heb ik in Ninove leren hoeden maken”.

Veel tijd of gelegenheid voor ontspanning was er in die troebele periode niet. De politieke tegenstellingen en een dreigend wereldconflict zetten een domper op het jeugdig enthousiasme. Maar ook in het kleine dorp waren er onenigheden.

“Het botste geregeld tussen de gehuchten Pamel en Ledeberg, na-ijver die vooral werd aangewakkerd door de clerus. Wij begrepen dat niet want we hadden overal vrienden en we ergerden ons aan de spelletjes om macht en geld. Ook thuis was niet altijd alles rozengeur en maneschijn. Gelukkig was er het toneel. Dat heeft me er bovenop geholpen!”

Toneelspelen werd voor Yvonne een uitlaatklep. Haar schranderheid en creativiteit kon ze uitleven op de planken van de parochiezalen.

Vrome Bijbelstukken waren zeer populair begin vorige eeuw

Het zat er al in van kindsbeen af. Yvonne ziet nog altijd de prachtige mantels en de kleurrijke kostuums, ze kent nog passussen uit het hoofd van het droevige verhaal over 'de marteldood van de heilige Agnes', de vrome Bijbelstukken bij de Kajotsters in 'Ons Huis', in de zaal van 'Den Bruinen' met het toneel van 'De Doempers' of de studentenclub 'De Arjanen'.

Ze speelde er aan de zijde van o.a. Gerard en Hubert Van Herreweghen, Julia en Emilie Van den Berghe, Sylvain Kestens, Alfred Strens, Victor De Beenhouwer en Jef De Moortel. De foto's van 'De notabelen van Kraaiennest' worden uit de doos gehaald en we zien een flamboyante Yvonne in wijde rokken over het podium flaneren als een echte prima donna. Het gesprek verstilt heel even. Dit heet dan 'weemoed' denk ik.

Scène uit 'De notabelen van Kraaiennest' (1943) met vlnr Hubert Van Herreweghen, Jef De Moortel en Yvonne Fieremans.

“Ik heb zo'n mooie herinneringen aan die jaren, maar ze worden wel overschaduwd door de vreselijke dingen die er in de wereld aan de gang waren. De oorlog was een gevaarlijke periode. Iedereen leefde in angst. Ik mag er niet aan denken hoe gruwelijk het moet geweest zijn voor iemand als Rufin De Duffeleer. Ik kende die mens zo goed. Je ziet hem oppakken door akelige mannen in uniform. Op dat ogenblik besepte ik al dat we hem nooit meer zouden weerzien. Ik denk ook niet graag terug aan die wrange maanden op het einde van de oorlog, toen zogenaamde weerstanders op het kerkplein enkele huizen leegroofden en alles op de straat gooiden onder een hels lawaai.

Mijn zus Henriette en ik stonden er angstig naar te kijken. Ook vader Canitus stond zwijgend door het raam te staren en hoorde het gewoel en het kapotslaan van de piano. Dat zijn beelden die je nooit vergeet."

Op het einde van de jaren veertig viel de maatschappij stilaan weer in haar plooi. De mensen namen weer de draad op, de jeugd probeerde een nieuwe wereld op te bouwen. Er was weer ruimte voor 'de gewone dingen des levens'. Yvonne trok er op zondagnamiddag regelmatig op uit met haar vriendin Jeanne Vanden Broeck uit Liedekerke. Zo fietsten ze op een keer naar Gooik waar nogal wat jong volk verzameld was. Er werden wat losse, afstandelijke gesprekken gevoerd, maar bij een jongeman uit Kester had de verschijning van Yvonne toch een diepe indruk gemaakt. Even later waagde hij het haar te telefoneren om wat nader kennis te maken. Yvonne stond niet echt te springen om zich te binden. Na twee jaar heeft ze de stap dan toch gewaagd met Louis Van Nijvel, de jonge koster van Kester.

"Ik was zevenentwintig en nogal zelfstandig. Mijn zus Marie maakte mijn trouwkleed: een zwarte 'complet', een grijs hoedje met pluim, daarover een cape in fourrure. Mijn familienaam is niet voor niets 'Fieremans'... Wij zijn getrouwd in volle winter, januari 1949. Op 26 november werd Gerda geboren, er was dus niets op voorhand besteld".

Yvonne vertelt het met een guitige tinteling in haar ogen. Nochtans was het voor haar niet vanzelfsprekend om je dorp en je vrienden te verlaten. Daar sta je dan aan de poort van het echte leven, met een pientere geest, armenvol moed, bergen goede wil... op de dorpel van een herberg aan een vreemd dorpsplein.

"Wij hebben het huis van mijn schoonvader overgenomen, dus ook de herberg en een onbenullig winkeltje. Eigenlijk was het openhouden van de herberg iets dat totaal tegen mijn verwachting inging. Maar een mens past zich aan. We hebben de zaal afgebroken en de winkel uitgebreid. Ik schreef een brief naar de mensen van het dorp dat ze vanaf dat moment bij mij terecht konden voor schoenen, textiel en naaigerief, allemaal goede marchandise!"

Het zou allemaal niet van een leien dakje lopen. Voor het hongerloon dat hij verdiende moest de koster altijd beschikbaar zijn voor de erediensten, het begeleiden van de pastoor bij het toedienen van de laatste sacramenten en het onderhoud van de kerk. Gerda, An en Dirk, de sympathieke dochters en zoon die zo vriendelijk waren om voor dit gesprek ook langs te komen, getuigen van de vele uren koperpoets en kuisbeurten in de kerk. Bovendien waren er regelmatig discussies met de dorpsheer over niet uitgekeerde vergoedingen. Vader Louis was verplicht er nog een aantal jobs bij te nemen: hij was dus ook nog drukker, herbergier en secretaris van 'de COO' (OCMW). Yvonne moest naast het opvoeden van haar kinderen, het runnen van de winkel en de herberg ook klaar staan om te helpen bij het onderhoud van de kerk. Voor enige vorm van ontspanning was er geen ruimte meer, dus zeker ook niet meer toneel te spelen. Het enige dat ze zichzelf gunde was de zondagnamiddag. Dan trok ze er met de kinderen op uit. Het waren lange wandelingen waar ze haar gedachten kon laten gaan. Tijdens deze tochten had ze toch even het gevoel dat ze even ongestoord bij haar gezin kon zijn.

"Dat is mijn grote gemis geweest, bijna nooit eens rustig bij mekaar kunnen zitten met de familie, altijd moeten klaar staan voor alles en iedereen. Er was ook geen ruimte om mezelf te ontplooien.

Gerda, An en Dirk Van Nijvel zingen een loflied voor hun jarige moeder

Yvonne en haar zus Henriette in de grote boomgaard aan de Varing

Gelukkig heb ik op dat gebied de voorbije jaren mijn achterstand wat kunnen inlopen. Ik ben zo dankbaar dat ik nog goed kan zien en lezen en schrijven. Ik zit soms een ganse week te broeden op een tekst. Ook in bed komt de inspiratie. Ik heb altijd wel iets bij de hand om die dingen te noteren”.

Gerda en An halen er fier een keurig gebonden boek bij. Op dik blank papier noteerde Yvonne in fraai handschrift beklijvende verzen. Zo was er het pakkende verhaal van Raoul Merckx, een uitzonderlijke onderwijzer die op een tragische manier om het leven kwam. De manier waarop ze haar medelijden en het verdriet verwoordde is voor mij literatuur van het zuiverste gehalte.

Ze staat er naar eigen zeggen zelf van te kijken hoe fris teksten in haar hoofd bewaard zijn gebleven en ze geniet er zichtbaar van om ze vlekkeloos en mooi gearticuleerd te declameren. Vrome odes aan de Moeder Gods, pittige kinderversjes, droevige ballades en hele reeksen gebeden in de taal van Voltaire.

Haar geest is helder als een lentemorgen, de beelden die ze oproept zijn zo scherp omljnd als de horizon na een zomers onweer en de mensen die ze beschrijft, kleurt ze met warmte en mededogen. Haar oordeel lijkt bescheiden, maar achter de sluier van begrip voor alles wat verandert, merk je de contouren van een stevig wereldbeeld dat gehouwen is uit bijna een eeuw ervaring, hier en daar geschonden door de tijd, wat scheurtjes door bedrog en oneerlijkheid van sommigen, maar ook de glans, gepolijst door de trouw en de liefde van wie haar echt dierbaar is.

”Ik denk vaak terug aan de vele lieve mensen die ik in Kester heb mogen leren kennen, maar ik droom ook nog dikwijls van Pamel, van de mooie, grote boomgaard achter ons huis, die doorliep tot op de Varing, met het rusthuis op de achtergrond. Maar je moet dingen kunnen loslaten. Ik ben tevreden met het leven dat ik heb en met elke dag die me nog wordt gegeven”. (WE)

Yvonne, geflankeerd door haar dochters An en Gerda

Neem regelmatig een kijkje op www.erfgoedcelpz.be.

Zo blijf je op de hoogte van de vele mooie erfgoed initiatieven die in onze regio worden genomen

Georgette Segers, een Pamelse prima donna

Van wanneer dateren de oudste herinneringen? Hoe diep kan een mens boren in zijn kinderlijke memorie? Ik heb het voor mezelf niet precies kunnen achterhalen. Wat zeker tot de oudste inprentingen op mijn netvlies behoort is 'het konseir bij Pever'. Mijn grote zus mocht als piepjong meisje haar theaterentree maken in een soort operette. Het liedje dat ze toen moest meezingen kunnen we zestig jaar later nog altijd kwelen. Maar meer nog dan dit simpele melodietje is voor mij de magie van het theater ('t konseir zei men bij ons) bijgebleven. De felle kleuren van het decor, de brede gebaren van de acteurs, die man in de geheimzinnige fluisterbak, de overdadig geschminkte gezichten, het maakte diepe indruk op mij. Ik weet zeker dat ik op het einde van het stuk ook een warm gevoel kreeg toen alle intriges werden opgelost en dat mooie meisje kon trouwen met haar geliefde. Van die knappe actrice uit de jaren vijftig mocht ik een paar weken geleden de herinneringen optekenen.

"Mijn vader was een echte toneelman. Hij heeft bij verschillende Pamelse gezelschappen op de planken gestaan en misschien nog meer er net onder. Hij was immers de geknipte souffleur die het ganse stuk uit het hoofd kende en vanaf de halfverheven fluisterbak een baken was voor iets minder zelfzekere acteurs. Zeven jaar was ik toen hij me voor het eerst deed meespelen in een opvoering van de KWB. Als vrouw kwam je in die tijd zeker niet in aanmerking om in een mannenproductie mee te spelen. Als meisje kon dat dus nog net. Met een vader die zo bezeten was van de toneelmicrobe, waar repetities een evident gegeven waren in de familiale organisatie, was het niet zo verwonderlijk dat ik ook door dat virus besmet werd. Vader Rufin ('van Soetj', Segers) stond voor zijn souffleurscarrière zelf graag op de planken. Hij was een bekwaam acteur en kon bovendien goed zingen. Toen wij de operette 'in 't Witte Paard' speelden, schitterde hij in de rol van Sigismund... "Wat doet die Sigismund daarvoor dat hij zo mooi is...". We speelden bijna altijd een drama om de avond te beginnen. Om de mensen hun tranen wat te laten opdrogen werden dan enkele liedjes gezongen en daarna kwam het blijspel of de billenkletter".

Georgette heeft een beetje spijt dat ze vroeger niet meer heeft genoteerd wat ze allemaal met welke acteurs hebben opgevoerd. Al is de lijst die ze zo voor de vuist opsomt al behoorlijk indrukwekkend: Frans en Remi Vierendeels, Roger Renders, Jean Ots, Herman De Boitselier, Julia Pirret, Jean Willems, Francine D'Hauwer, Frans Couck, René Vanderkelen, Marcel Nuyts, Martha De Pever, Jos Hertveldt, Albert Van Isterdael, Madeleine Van Belle, Célestine Van den Houwe, Adrienne De Pever, Willy Braeckmans, Frans De Coen... Ze heeft aan iedereen mooie herinneringen overgehouden. Vaak ook prettige anekdotes. Zo was er Omer Sneppe, de goedlachse dakwerker die een mooie stem had en goed kon acteren. Alleen had hij het in de gewone omgang wat moeilijk om iets gezegd te krijgen zonder haperen. Wanneer hij echter op de scène stond haperde hij nooit. Een echt probleem kreeg hij toen hij op een bepaald ogenblik moest kruipen in de rol van ... een stotteraar. Hij had er de grootste moeite mee!

"Wij hebben zeer veel gespeeld bij 'Plas'. Schrijnwerker Philemon Vanderplas had boven zijn atelier aan de Lombeekstraat een zaal gebouwd.

Vlnr: Frans De Coen, Martha De Pever, Georgette Segers, Jos Hertveldt, Adrienne De Pever, ?, ?, vooraan zittend: José Verpaelst en Cyriel De Doncker in 'De Zwansbaron' ± 1956

Daar organiseerde de Lebergse fanfare niet alleen haar concerten en penskermissen, maar er werd dus ook toneel gespeeld. Het grootste deel van mijn 'toneelloopbaan' heb ik echter gespeeld voor de Denderzonen".

Jef Bogaert, een goedgehartig zakenman en mecenas, was voorzitter van de voetbalvereniging Denderzonen Pamel. Omdat zelfs in die jaren zo'n club al handenvol geld kostte, waren alle bijkomende fondsen welkom. Zijn ondernemende echtgenote (Madame Titine) had daarom het lumineuze idee opgevat een toneelvereniging te stichten die enerzijds aan culturele volksverheffing zou doen en anderzijds een financiële steun kon zijn voor de plaatselijke sporthelden. Om de onenigheid tussen Mettes en Doempers te omzeilen speelden ze in 't Vlaams Huis, beter bekend als 'bij Pever', vanuit de dorpspolitiek gezien een vrij neutrale plek. Mevrouw Bogaert heeft haar taak als mentor van de toneelvereniging zeer ter harte genomen. Zij was de onbetwiste baas: ze koos de stukken, regisseerde en hield toezicht op de onberispelijke moraal.

De Denderzonen speelden immers gemengd en zij waakte erover dat eventuele bekeringen onmiddellijk werden gesmoord. Bij de opvoeringen werd de kleedkamer in twee gedeeld en beletten zware dekens en schutsels dat eventuele begerige blikken een glimp van de andere mensensoort zouden kunnen opvangen.

"De samenwerking tussen toneelvereniging en voetbalclub was voor beiden lonend. Wanneer we op verplaatsing gingen spelen mochten we beroep doen op Frans Tasselt (Asselman), de vader van vier voetballende Denderzonen, café-uitbater aan de Oude Kaai én bezitter van een grote vrachtwagen. Zo moesten we eens in Erondegem een operette gaan spelen. Dat betekende een hele verhuis. De toneelzaal van Pever was namelijk gelegen op de eerste verdieping. Dus moest de piano met man en macht naar beneden worden geschoven en zonder hefbrug op de vrachtwagen worden getild, daar werden de decorelementen bij gestouwd en ten slotte een aantal banken waarop de acteurs plaatsnamen. Tijdens de rit moesten we zorgen dat we het schuiven van al het materiaal konden beletten. Maar het plezier dat tijdens zo'n onderneming werd gemaakt kun je niet beschrijven".

'Het Vlaams Huis', (nu 'Bloemen Flora') in de helft van vorige eeuw dé plek waar je moest zijn om te dansen, maar dus ook om van toneel te genieten.

Georgette in 'Boerenbloed' ± 1959

Er moest in die jaren inderdaad ook een flink pak energie gaan naar het oplossen van praktische problemen. Toen de groep 'De Zwansbaron' speelde, een vrolijke operette met op een bepaald ogenblik wel dertig acteurs, zangers, muzikanten en meezingende kindjes op de planken, werd het op een bepaald ogenblik wel erg spannend. Bovendien kwamen voor dergelijke voorstelling meestal wel driehonderd toeschouwers opdagen. Een ware beproeving voor de houten zoldering boven de gelagzaal. Er werd vastgesteld dat de balken vervaarlijk aan het doorzakken waren en men heeft toen wijselijk beslist op enkele plaatsen de draagvloer te ondersteunen. Maar er diende zich ook nog een ander probleem aan: men kon onmogelijk langs de zijkanten op het toneel geraken. De acteurs moesten dus langs de achterzijde via een gammele ladder door een klein luik op de scène kruipen. Het vergde dus een ganse studie om iedereen op het gepaste ogenblik en in de juiste volgorde door de smalle passage te loodsen. Het zal mevrouw Bogaert ongetwijfeld veel grijs haar hebben bezorgd.

"Die spannende situaties brachten ons echter dichter bij mekaar, we vormden een hechte ploeg. Toneelspelen is een groepsgebeuren. Ik ben in mijn ganse leven nooit uitgeweest. Ik had meer dan voldoende verzet met het toneel. Een repetitie was iets om naar uit te kijken. Er werd om beurt bij de ene, dan bij de andere thuis geoefend. Dus moesten vader en ik soms met de fiets van de Profetenstraat naar de Piezelstraat.

Geen straatverlichting, soms ook het fietslicht kapot. Maar het loonde meer dan de moeite. Na afloop werd er steevast plezier gemaakt. Het gebeurde dat men rond middernacht nog frieten begon te bakken. Af en toe kwamen we pas rond twee of drie uur thuis. Mijn moeder hoefde zich geen zorgen te maken, vader was immers bij mij en ik kon ook op vader passen. Alleen was het 's anderendaags niet altijd even prettig. Sommigen hadden minder geluk. Meester Cyriel was een echte pleziermaker, hij wou altijd als laatste naar huis. Op een nacht was zijn Jeanneke hem toch komen halen, maar hij wist zich op tijd te verstoppen..."

Het mooiste waren natuurlijk altijd de opvoeringen. Er was een pak volk nodig om alle posten te bemannen: Maria van Gebier was koffiemedame, schoolmeesters Frans Kestens en Robert Van Isterdael hielpen bij het decor en moesten af en toe ook eens figureren, er waren een paar goede zielen nodig om te schminken, de kaarten te verkopen, accordeonist Jozef De Backer en de pianist uit Meerbeke. Van tussen de gordijnen even gluren naar de vollopende zaal. En dan maar hopen dat niemand door zijn tekst zou vallen en dat de souffleur geen bladzijde zou overslaan. Al viel dat volgens de meeste getuigen voor het Pamelse gezelschap heel erg mee.

Georgette en Herman De Boitselier ± 1957

Georgette en Antoine Sonck

De groep had in de streek een zeer goede reputatie. Het hoogtepunt was ongetwijfeld die keer toen ze het door Davidsfonds Meerbeke georganiseerde Landjuweel hebben gewonnen. De jury, waarin onder meer Yvonne Lex, oordeelde dat de Denderzonen de beste waren, voor het thuis spelende Meerbeeks gezelschap. De organisatoren konden het blijkbaar moeilijk verkroppen want de kleedkamer van het winnende team werd in het donker gezet en de glorierijke acteurs keerden zonder zich te ontschminken terug naar Pamel.

Wij hebben nog veel anekdotes opgetekend. Georgette vertelt ze rustig en boeiend. Het is niet moeilijk zich in te beelden dat zij een halve eeuw gelden ook haar publiek wist te bekoren. In dat publiek zaten steevast ook een paar jonge kerels die niet meteen voor het dramatisch gebeuren naar de voorstelling kwamen. Hen was het veel meer om de *prima donna* te doen. Alfons, de knapste heeft het uiteindelijk gehaald. Zijn concurrent, een andere fijne jongeman, was niet meteen een vlotte prater. Achteraf vertelde hij (in schokjes) aan een tante: "Mocht ik het beter hebben kunnen expliciteren, ik zou haar wel gekregen hebben".

Een hypothetische stelling die nooit zal kunnen worden bewezen want Georgette en haar Alfons begonnen aan een mooi gezin. Toen in 1963 de kleine Veerle zich aankondigde heeft Georgette haar toneelcarrière afgesloten.

"Ik heb heel erg genoten van het spelen en het zingen. Het toneel heeft mij alles gegeven van wat ik toen verlangde, meer had ik niet nodig. Het waren heerlijke tijden".

(WE)

Vlnr René Vander Kelen, Willy Braeckmans, Jean Willems, Georgette Segers, Cyriel De Doncker, Roger Renders, Romain Van Holsbeeck, Omer Sneppe, Frans Kestens, Julia Van der Kelen, vooraan zittend: Adrienne De Pever.

In afwachting (en in de hoop) dat *Thejouter 't Kerrekot* binnenkort eens uitpakt met een productie in de streektaal, vullen we onze dialectbijdrage deze keer met twee fragmenten uit het intussen toch wel klein beetje legendarische wagenspel '*nen dag ooët 't leiven van d'n Dikke va Poupel*'. Tijdens de herdenking van het overlijden van Victor De Klerck in september 1985 bracht het gezelschap *Kunst en Muziek* dit stuk 6 maal op de planken. Telkens stond een massa mensen te drummen om een glimp op te vangen van het tragikomische stuk, dat naar middeleeuwse traditie volledig op rijm stond en gelardeerd was met meezingliederen. Wij geven hier de introductie en het slot zoals dat magistraal vertolkt werd door Jan Cautaerts, alias champetter Domien.

**Bergers va Poupel en de derpen der-
rond,
senjuir of boer of vaggebond,
stopt et proutn en gekoukel
en komt zien no et spektoukel
no d' istore trist en skoumel,
et veroul van den Dikke va Poupel!
Want, wetje gèln, de gieële weireld
rond
ouè onzn derpsnoum op de mond
en da was alliën mo et werk
va Victorijs De Klerck.
Doroem bergers va Poupel, komt
erbouè,
aafd op me klappen en lestert no
mouè
al wie dat ie in de ronde komt stoun
mag me ons no et jour achtiennegern-
nseveteg gown!
We zitn in Pië n ` Niënbous zèn
stammené
me d' ou kerk va Poupel, zjust veern
de dee.**

**En aske skoeën lestert, dein za't wel
likken,
dein ziemen na nen dag ooët 't leiven
van d'n Dikken.**

Het publiek mocht dan een aantal anekdotes herbeleven die de onfortuinlijke jongeman beleefde en waarvan de meeste uitgebreid aan bod komen in het boek dat Gerard Van Herreweghen voor de gelegenheid samenstelde (DF-extranummer 1985). Het stuk eindigde met deze droevige reflectie:

**Azekken stoeëtn kwomp d'n Dikken
tegen
dein emmen van 't verdriet en
d'ieënzoumouèd nog mo gezweggen.
Et volk dè lacht ba 't oeëre va zèen
noum
koest va zè groeët verdriet gin sjiek
verstoun.
Dou es nog veel van d'n Dikken ooët
te leggen
mo genn moenjt nie aal geloeëven wa
da de menjske zeggen.
Mo, gelèk as'n geleifd eid, es d'n
Dikken doeëdgegoun,
in ieënzoumouèd, en dee de mieëste
misverstoun.
En al was'n meskien menjskeskei of
lichtgerokt,
è eid zèn derp in gieël ons land
bekoest gemokt.
En da moet elke Poupel oemtaven
en vé altijd zènn noum in ieërn aven!**

BROUWERIJ VAN HAECHT

PAMEL-LEDEBERG

Op 12 MAART 1939
PRACHTIGE
TOONEEL - AVOND
BIJ TH. VANDERPLAS, MODERNE ZAAL
Gegeven en ten voordeele der Koninklijke maatschappij
'DE HOPBOEREN, LEDEBERG
met de medewerking van den K. Tooneel en Taalkring
'DE VIOLIEREN, JETTE
GEVOLLING VAN
DE VOETBALKONING
blijspel in 3 Deelen door Max REIMAN & Otto SCHARTZ.

Opening door de fanfaren
'DE HOPBOEREN.

Tusschen de bedrijven kluchtliederen
door Gregorius & Henri Renders.

Deuren om 5 u. 30
Begin om 6 uur.

DRIJZEN 5 & 4 Fr.
KOSTELOOS BAL

De zaal zal goed
VERWARMD
ZIJN.

DE FIJNSTE BIEREN

Op 12 maart 1939 nodigde de fanfare van Ledeberg de mensen uit op een toneelvoering in de Lombeekstraat. 'Fil Plas' had daar boven zijn schrijnwerkerij een theaterzaaltje ingericht waar 'de Hopboeren' repeteerden, penskermissen hielden en dus af en toe ook een toneelvereniging uitnodigden. Een affiche die heel wat interessante informatie bevat.

Op 24 januari 814, een barre winternacht, stierf **Karel de Grote** in zijn paleis in Aken. De 'vader van Europa' werd net geen 66 jaar. Wij willen bij Rausa deze belangrijke verjaardag toch op een passende manier gedenken. Op dit ogenblik loopt in Ename een boeiende tentoonstelling. In Oktober organiseren wij daarom een geleid bezoek aan deze expositie.

Waarom bevochten Frankrijk en Duitsland elkaar tot in de 20ste eeuw? Wat is het ontbrekende element tussen het Romeinse/Karolingische Rijk en Europa's recente geschiedenis?

We leren Francia Media kennen, het vergeten Middenrijk dat na 843 de Noordzee met de Middellandse Zee verbond. Dit was de slagader van Europa. Van hier kwamen later de stamvaders van de Europese gedachte.

Precieze datum en praktische afspraken maken we bekend in het Rausanummer van augustus.

In Halle staan grootse dingen te gebeuren op erfgoedgebied. De restauratie van historische pand 'de Mouterij' nadert het einde en zal vanaf dan onderdak bieden aan het stadsmuseum. De gelijkvloerse verdieping komt vooral in het teken te staan van O-L-Vrouw van Halle.

Eeuwenlang was Onze-Lieve-Vrouw Lombeek een voornaam bedevaartsoord, een geduchte concurrent voor Halle en Alsemberg. Het Museum van Halle is op zoek naar prentjes, vaantjes, medailles, documenten en andere info over de bedevaart naar Lombeek, voor onderzoek en een eventuele tentoonstelling. Ook materiaal over de broederschappen van Onze-Lieve-Vrouw van Halle en de bedevaarten naar Halle is zeer welkom.

Contact: Peter François - Dienst META (Museum, Erfgoed, Toerisme, Archief), meta@halle.be, 02 365 97 70.

Prachtig 14de -eeuws beeld van O-L-V van Lombeek

Zo gaat dat op een redactie... de ene editie is de deur nog niet uit of er wordt al hard gewerkt aan de volgende. Rausa 6 heeft 'onderwijs' als thema. Wij leggen de wortels bloot van de opvoedingsinstellingen in onze dorpen, we peilen naar de pedagogische methoden, we maken kennis met oude schoolmeesters en juffen, naar geestelijke en wereldlijke onderwijsverschaffers. We proberen te achterhalen in welke gebouwen onze voorouders leerden lezen en schrijven, in welke omstandigheden werd hun wijsheid bijgebracht en wat konden ze ermee doen. Misschien heb jijzelf nog wel een interessant verhaal te vertellen, heb je foto's van jou of van je vader of grootmoeder in een vergeten schooltje op een schoolreis of bij de prijsuitreiking. Geef ons een seintje en we komen je verhaal optekenen...

2 nieuwe publicaties op komst!

Op 1 november stellen we op de boekenbeurs van Davidsfonds Roosdaal het tweede (en laatste) deel voor van 'Huizen en hoven'. Het is een verzameling van artikels van Gerard Van Herreweghen, verrijkt met nieuwe foto's en tekeningen en voorzien van commentaar. Met dit project herdenken we de 100ste verjaardag van onze grote auteur.

Op 4 december mogen wij alle genealogieliefhebbers een belangwekkend boek aanbieden. Rita Van Isveldt dook dit keer in de archieven van Borchtlombeek. Het resultaat is een lijvig naslagwerk waarmee beginners én deskundigen aan de slag kunnen wanneer zij in hun voorgelacht een Borchtlombeekse connectie vinden. Op de presentatie laten we naast de auteur zelf ook François De Neef aan het woord die een schitterende introductie schreef. Wij laten ons door een specialist ook tonen hoe je het boek ook kunt aanwenden als praktisch hulpmiddel bij digitaal stamboomonderzoek. Op zo'n gelegenheid mag ook al eens een lied weerklinken én een glas gedronken. Meer informatie in de volgende Rausa's.

uitsmijter

Wij sluiten deze zomerse Rausa af met een uitsmijter van Rik Borginon. 25 mei ligt intussen al een dikke maand achter ons. Niemand kan ons dus verdenken van enige verdoken beïnvloeding van de stembusgang.

Nu de verkiezingen voorbij zijn, kan ik hierbij aansluiten met volgend pamflet van de gemeenteverkiezingen in Pamel van 10 november 1895. Mijn grootvader, Alfons Borginon, had samen met zijn broer Gustaaf een studie gemaakt over de voortplanting van tyfusepidemieën in Pamel. Zij hadden vastgesteld dat de oorzaak daarvan lag in het feit dat de waterputten en de mestputten vaak te dicht bij elkaar gelegen waren en onvoldoende waterdicht. Zo ontstond een besmetting vanuit die bezoedelde mestputten naar de waterputten. Besmet water liep ook de berg af en besmette lager gelegen waterputten. Steeds wanneer iemand elders ziek was geworden aan tyfus en die woonde op den berg, dan volgden gevallen van tyfus lager op den berg. Ook de wc's in de scholen waren haarden van besmetting. Er waren dringend hygiënische maatregelen nodig. Daarom begaf Alfons Borginon zich in de gemeentepolitiek. Hij kwam op met een eigen lijst, helemaal alleen. Het verkiezingspamflet op de volgende bladzijde lijkt mij dus het bewaren waard.

AAN DE GEMEENTEKIEZERS

HEEREN KIEZERS,

Eenige kiezers, nog al groot in getal, hebben mij al lang aangeraden mij voor de kiezing van den 17^{den} November voor te stellen. Ik heb mij laten overhalen.

Ik heb dus de eer mij voor te stellen en dan nog geheel alleen. Dan moet ik voor niemands daden instaan dan voor de mijne, en mijne vrijheid van handelen zal zooveel te grooter zijn.

Bij al de kiezers gaan, is mij onmogelijk, mijne bezigheden laten het niet toe; en toch wat zou ik U, Heeren Kiezers, wel kunnen zeggen? Kiesbeloften wil ik niet doen. Wat wordt er in kiestijd niet al beloofd, en hoe weinig dier beloften worden er gehouden? Dat weten de oude Kiezers zeer goed, en de nieuwe zullen het weldra onder vinden.

In Pamel geboren en gekweekt, oefen ik er al reeds 21 jaren het ambt van geneesheer uit.

Bijgevolg kent gij mij allen. Aan U dus te weten of ik de bekwaamheid bezit om uwe zaken in den Gemeenteraad te verdedigen, en of gij ~~er~~ mij uw betrouwen wilt stellen.

Hetgeen ik nu ben, zal ik in geval gij mij kiest, in den Gemeenteraad ook zijn. In geval gij niet goed vindt mij te kiezen, zal ik het niet kwalijk nemen en er niemand zuur voor bezien.

Daarop heb ik de eer, UEd., allen vriendelijk te groeten.

A. BORGINON
DOKTOR.

Pamel, den 10^{den} November 1895.

SANITAIR
LOODGIETERIJ
F.Badts

7/7
24/24
service en
onderhoud

*Donsdige vragen !
- Jef - U heeft de loodgieter gebeld, is 'neer ?
Wat is er aan de hand ?*